

NOVOFER

ALAPÍTVÁNY A MŰSZAKI-SZELLEMI ALKOTÁSÉRT

A NOVOFER Alapítvány története és tevékenysége

A legkülönbözőbb műszaki-szellemi alkotások széleskörű elterjesztésének, gyakorlati bevezetésének elősegítésére alakult NOVOFER Innovációs Közös Vállalat és annak vezetője, Jamrik Péter, 1989. április 17.-én írta alá azt az alapító okiratot, amellyel 2 Mft. törzstőkével életre keltette a hazai innovációt támogató intézmények egy új szereplőjét, a „NOVOFER ALAPÍTVÁNY A MŰSZAKI SZELLEMI ALKOTÁSÉRT” elnevezésű szervezetet.

A Fővárosi Törvényszék 12.Pk.65.116/1991/44. számú, 2015. április 21-én kelt végzésével közhasznú minősítéssel működő Alapítványt a Fővárosi Bíróság 1991. február 21-én 1284 szám alatt vette nyilvántartásba.

Az Alapítványt hat tagú kuratórium irányítja, melynek elnöke 2019 óta **Dr. Bendzsel Miklós**, gépészmérnök, mérnök-közgazdász, címzetes egyetemi tanár, a Magyar Mérnökakadémia elnökhelyettese. Tagjai **Dr. Blaskó Gábor** vegyészmérnök, a Servier Kutatóintézet Zrt. tudományos tanácsadója, az MTA rendes tagja, **Lepsényi István** gépészmérnök, gazdasági mérnök, a Vállalkozók és Munkáltatók Országos Szövetségének társelnöke, **Karsai Béla** PhD., MBA Master Economist, elnök-vezérigazgatója, **Dr. Pap László** villamosmérnök, professor emeritus, az MTA rendes tagja, **Fülöp Zsolt** fizikus, az MTA doktora, címzetes egyetemi tanár.

A Felügyelő Bizottság elnöke **Dr. Drozdy Győző** villamosmérnök, híradástechnikai szakmérnök, a Telenor Magyarország Zrt. vezérigazgató-helyettese és tagjai **Dr. Ábrahám László**, az NI Hungary ügyvezetője, valamint **Mokry J. Ferencné**, a Horizont 2020 programbizottság tagja.

Az Alapítvány a műszaki-szellemi alkotások elismertetésének szándékával jött létre. Elsődleges cél az innováció folyamatában alkotó módon tevékenykedő szakemberek (kutatók, feltalálók, egyetemi oktatók, menedzserek, stb.) fokozott erkölcsi elismerése. Az ennek érdekében létrehozott díj Gábor Dénesről, a holográfia felfedezőjéről, a Római-klub alapítójáról, századunk egyik legnagyobb humanista gondolkodójáról, az 1971-ben Nobel-díjjal kitüntetett tudósról kapta nevét, aki mérnökként, a gyakorlattól soha el nem szakadva jutott a tudomány legmagasabb régióiba.

A névválasztást követően rövid levélváltás történt az Angliában élő örökösökkel – akik meghatározó módon támogatták a kezdeményezést – és megszületett a Díj. Az alapítás évében, ugyan szerény keretek között, de megtörtént az első három díj átadása.

1993-ban új színfolttal gazdagodott az Alapítvány, amikor Dr. Greguss Pál professzor kezdeményezésére és támogatásával létrejött a „Nemzetközi Gábor Dénes-díj” a korszerű fizika, optika eredményeinek létrehozásában közreműködők díjazására. A Díjat 3 évente egy magyar és egy külföldi állampolgárságú, 35 év alatti fiatal kutató nyerhette el, a nemzetközi szinten meghirdetett nyílt pályázat útján. A díjazott személyére a 12 tagú nemzetközi Gábor Dénes-díj bíráló bizottság tett javaslatot, melynek elnöke Kroó Norbert professzor, az MTA korábbi alelnöke, és titkára dr. Baranyi Péter, nemzetközi Gábor Dénes-díjas kutató volt.

1994-ben Greguss professzornak „A holográfia hajnala és horizontja” című könyvének kiadásával megkezdődött Gábor Dénes eredményeinek széleskörű népszerűsítése, szellemi hagyatékának ápolása.

2000-ben, a hazai tudomány szereplői, intézményei nemzetközi rendezvénysorozat keretében közösen ünnepelték Gábor Dénes születésének 100. évfordulóját. Ennek részeként a Magyar Tudományos Akadémia dísztermében zajlott a díjátadási ünnepség is.

A díj névadójának kiválasztásakor sem gondolkodtunk azon, hogy az általa hátrahagyott életmű, életútja és annak mérföldkövei együttesen **szellemi-örökséget** alkotnak, melynek póluspontjai az alábbiak szerint foglalhatók össze:

- Gábor Dénes tevékenységének, eredményeinek, nézeteinek, életútjának népszerűsítése;
- A Gábor Dénes-díj fenntartása és ezen keresztül a legkiválóbb tudósok, feltalálók, fejlesztők és oktatók társadalmi megbecsülésének erősítése;
- Az ifjúság nevelése Gábor Dénes példáján keresztül, szellemi örökségének eszközeivel;
- A felsőfokú oktatásban a hallgatók számára kidolgozott célorientált ösztönzési programok alapján a tehetségek kiválasztása, a kiválók elismertetése;
- A Gábor Dénes-díjasok szellemi potenciáljának hasznosítása a nemzeti, osztársadalmi érdekek mentén.

Az innovációért felelős intézmények vezetői (Kormány és a szakminisztériumok, Magyar Tudományos Akadémia, Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala, Munkaadók és Gyáriparosok Országos Szövetsége, Magyar Kereskedelmi és Iparkamara, Vállalkozók és Munkáltatók Országos Szövetsége, Műszaki és Természettudományi Egyesületek Szövetsége, Magyar Mérnöki Kamara, Magyar Mérnökakadémia, Magyar Innovációs Szövetség) ciklusokon átívelően, a legutóbb 2010 novemberében aláírt **Nyilatkozatukban** egyetértettek azzal a szándékkal, hogy a magyar kutatás-fejlesztés és innováció nemzetközi hírének és hitelének megőrzése és öregbítése, a tehetség és alkotóképesség kibontakoztatásának elősegítése, a szellemi teljesítmény elismerése kiemelten fontos és ezért erkölcsileg, szakmailag és anyagilag egyaránt támogatásra méltónak találták a hazai- és a nemzetközi **Gábor Dénes-díjat**.

Gábor Dénes emlékének ápolása

- Gábor Dénes „Találjuk fel a jövőt” (2001, 2014), „Tudományos, műszaki és társadalmi innovációk” (2004), „Az érett társadalom” (2005) című és T. E. Allibone „Gábor Dénes” (2000) című könyveinek kiadása magyar nyelven,
- Emléktábla avatása a Rippl Rónai utca 25. szám alatti szülőházon (1996), a Falk Miksa utca 30. szám alatti lakóházon (2000-ben, a Magyar Szabadalmi Hivatallal közösen), a Markó utca 18-20. szám alatti egykori középiskola homlokzatán, a Miskolci Egyetem Informatikai Intézetében (2000), a debreceni Gábor Dénes Elektronikai Műszaki Szakközépiskolában (2007),
- Mellszobor avatása a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem szoborparkjában (2000)
- Hologram szobor létesítése a BME Informatikai Intézetében (2005)
- Utca elnevezése a budapesti Info Parkban, márványtábla elhelyezése

Gábor Dénes-díj adományozása

Az évente nyilvánosan meghirdetett felhívás alapján felterjesztett szakemberek közül az Alapítvány kuratóriuma választja ki azokat a szakembereket, akik a létrehozott műszaki-szellemi alkotások bevezetésével, fejlesztési eredményeikkel, az innováció infrastrukturális hátterének megteremtésével, a felnövő generáció kreatív gondolkodásának fejlesztésével, a szakmai ismeretek magas színvonalú átadásával maguk is tevékenyen hozzájárultak a gazdaság sikeresebbé tételéhez.

Az Alapítvány arra törekszik, hogy a díjak átadásához méltó körülményeket teremtsen.

2005-től a Parlament ad otthont a rendezvénynek. A 2005. évi ünnepségen John Nicols úr, Nagy-Britannia és Észak-Írország Egyesült Királyságának magyarországi nagykövete is jelen volt és magyarul köszöntötte a megjelenteket.

A díjak átadása kormányzati közreműködéssel, ötszáz vendég és a média képviselőinek jelenlétében történik.

Az 1989 évi alapítás óta eltelt 30 évben Gábor Dénes-díjban 239 fő, (ebből 10 külföldi alkotó), nemzetközi díjban hat magyar, három amerikai, egy osztrák, egy orosz és egy belga állampolgárságú fiatal kutató részesülhetett. Életmű díjat 1 fő, „Új generáció” díjat 4 fő, „In memoriam Gábor Dénes” elismerést 29 fő vehetett át.

Az ifjúság nevelése

A NOVOFER Alapítvány, Gábor Dénes szellemiségét követve és örökítve, az elmúlt közel negyedszázad során arra törekedett, hogy lehetőségei szerint folyamatosan, anyagilag és szellemileg egyaránt segítse a fiatalok kreatív-innovatív gondolkodásmódjának kialakulását.

A Szegeden működő és „Gábor Dénes” nevét viselő középiskolával 2003 óta folytatott együttműködés keretében az Alapítvány anyagilag is támogatja a minden évben országosan meghirdetett Gábor Dénes Számítástechnikai Emlékversenyt.

A verseny az elmúlt években már több ezer általános és középiskolás tanulót mozgósított, akik korcsoportok szerint mérhetik össze számítástechnikai tudományukat.

Az Alapítvány, a korábbiakban Gábor Dénes nevével fémjelzett vagy Gábor Dénes ifjú éveivel kapcsolatban álló középiskolák (Berzsenyi Dániel Gimnázium Budapest, Gábor Dénes Elektronikai Műsz. Középiskola Debrecen, Gábor Dénes Gimnázium Szeged, Xántus János Idegenforgalmi Középiskola Budapest) tanulói részére több alkalommal hirdetett pályázatot „Gábor Dénes Középiskolai Ösztöndíj” elnyerésére.

A „Találjuk fel a jövőt!” címmel, 2013-ban már országosan, ezt követően a határainkon túl is meghirdetett („Találjuk fel a holnapot!” címmel 2014-ben, „Fényes MAGYAROK” címmel 2015-ben, „Jövőképem” címmel 2016-ban, „Víz víziók” vagy „Természeti adaptációk” címekekkel 2017-ben és „Jövő jövőndölés” címmel 2018-ban, „Találjuk fel magunkat” címmel 2019-ben) pályázatok keretében a diákok megfogalmazhatták saját elképzeléseiket a műszaki fejlődés és a társadalmi haladás összefüggéseiről, a társadalom jövőjéről, amint Gábor Dénes tette azt annak idején. A korábban minimum 30 ezer, maximum 100 ezer forintos, utóbb már 50 ezer és 150 ezer forint közti ösztöndíjban ezen időszak alatt 102 diák részesült.

A felsőfokú képzésben résztvevő hallgatók ösztöndíja

A Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetemen 2001-ben alapított „Gábor Dénes Tudományos Diákköri Ösztöndíj”-at minden évben, a nagy nyilvánosságot biztosító Gábor Dénes-díj átadási ünnepségen vehetik át egy díszoklevél kíséretében, a három tagú zsűri által kiválasztott fiatal hallgatók, mindeddig 19 fő.

A Miskolci Egyetemen 2000-ben létrejött és azóta is folyamatosan fennálló szerződéses kapcsolat alapján Gábor Dénes Diplomatervezési Ösztöndíjat nyerhetnek el a bíráló bizottság javaslata alapján kiválasztott végzősök, 2019 májusáig összesen 51 mérnök.

Az Alapítvány a 2011/2012. tanévben Gábor Dénes Diplomamunka Ösztöndíj Pályázatot hirdetett a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem, az Óbudai Egyetem, a Pannon Egyetem és a Pázmány Péter Katolikus Egyetem villamosmérnöki, valamint informatikai (információs technológiai) karának végzős hallgatói számára, három témakörben (Fenntartható fejlődés; A villamos-energia gazdálkodás informatika és műszaki fejlődés adta lehetőségek kihasználása; A környezet védelmét szolgáló megoldások) további tanulmányaik ösztöndíja érdekében.

A páratlan években adományozott „Gábor Dénes Országos Tudományos Diákköri Ösztöndíj”-at első alkalommal 2013-ban vehette át az informatikai szekcióban kiemelkedő teljesítményt nyújtó hallgató.

A Gábor Dénes-díjasok szellemi potenciáljának hasznosítása

A Gábor Dénes-díjas szakemberek 1997-ben alapították meg a Gábor Dénes Díjasok Klubját azzal a céllal, hogy a hazai társadalom és a világ műszaki és társadalmi kihívásaira válaszokat fogalmazzanak meg saját maguk és a közvélemény számára. E célkitűzések részeként a Klub fokozott figyelmet fordít az innovációra és az oktatásra.

A Klub jelenlegi elnöke dr. Darvas Ferenc vegyészmérnök, kandidátus, vendégprofesszor, a ThalesNano Zrt. elnöke.